

דרך אגדה

ביטאון המרכז להוראת האגדה - מכללת אפרתה

ט

בעריכת

מנחם כ"ץ, רחל עופר וישראל רוזנסון

תשס"ו

אפרתה - המכללה האקדמית לחינוך
ירושלים

תוכן העניינים

5	פתח דבר	
	על המקום הקדוש במדינת ישראל	
9	גבריאל חיים כהן	סוד פעילותו של הרב ד"ר ש"ז כהנא למען המקומות הקדושים
17	דורון בר	המקומות הקדושים במדינת ישראל – 1948-1967
25	יוסי שפנייר	תפיסת המקומות הקדושים של זאב וילנאי
41	המערכת	חברון, היכלות והדרך לכפר עציון – תפיסת המקום הקדוש בעיני אליעזר כהן
	בתי כנסת מיוחדים	
51	יוסף תבורי	בתי כנסת לאוכלוסיות מזדמנות
61	אהרן ארנד	פנקס בית הכנסת המרכזי בעכו
77	עזרא פליישר ז"ל	שבעים שנה לבית הכנסת "ישרון"
83	ישראל רוזנסון	בית הכנסת בראשון-לציון
99	ראובן גפני	"מפי עוללים ויונקים" – קורות בית הכנסת החינוכי "אהל שם לתלמידים" בבית הספר "תחכמוני" בירושלים
	מקומות וקדושתם	
117	עודד ישראלי	ארץ ישראל – בין קדושת המקום לטהרת האדמה: גישות ומגמות במיסטיקה היהודית בימי הביניים
143	מנחם כ"ץ	כיצד נקנית הארץ? העושה מצווה – ניתוח ספרותי של סיום "מסכת הקניינים" במשנה
157	אבי ששון	מקדוש אלמוני לאתר ממלכתי – המימד היהודי בתהליך התקדשות קברים במדינת ישראל
179	ישראל רוזנסון	קברו ומדרשו – על התגלויות ולימוד תורה בסמוך לקברו של ר' שמעון בר יוחאי במקורות חז"ל
213	מרדכי מאיר	הפולמוס על הצעת הרב גורן לשנות את הביטוי "ואיני יכול לנגוע בך" בעקבות הנחיתה על הירח
223	יובל ריבלין	"אהל, שכן באדם" – עיון בסיפור פרץ עזא (שמואל ב פרק ו)
237	רחל עופר	"גלבוע – השם המפורש" – הר הגלבוע כסמל ציוני וכמקום קדוש: עיון בשיריהם של אברהם שלונסקי ואסתר ראב

ועדת המערכת

ד"ר צבי גסטורט, הרב אבי וולפיש,
ד"ר לאה חובב, פרופ' אפרים חזן, ד"ר גבריאל חיים כהן,
ד"ר מנחם כ"ץ, הרב ד"ר עמוס סמואל, ד"ר ציון עוקשי,
אסתר קולומבוס, פרופ' ישראל רוזנסון, פרופ' מיכאל רוזנק,
פרופ' אביגדור שנאן.

מרכזת המערכת

יעל יצחק (דמארי)

עריכה לשונית והתקנה

ישראל חזני

כל הזכויות שמורות למכללה האקדמית לחינוך "אפרתה"
הוצאת מכללת "אפרתה", רח' בן יפונה 17

ת"ד 10263 ירושלים 91102

טל' 02-6717745 פקס' 02-6738660

E-mail: agada@macam.ac.il

ISSN 1565-0529

עיצוב והפקה: לשון לימודים בע"מ

ת"ד 4282 ירושלים 91042

טל' 02-5372212 פקס' 02-5376038

רשימת המשתתפים בחוברת

- ד"ר אהרן ארנד - אוניברסיטת בר-אילן, המחלקה לתלמוד
ד"ר דורון בר - מכון שכטר למדעי היהדות
ראובן גפני - מכללת הרצוג, יד יצחק בן-צבי
הרב ד"ר עודד ישראלי - מכללת אפרתה
ד"ר גבריאל חיים כהן - אוניברסיטת בר-אילן, המחלקה לתנ"ך
ד"ר מנחם כ"ץ - מכללת אפרתה
ד"ר מרדכי מאיר - אוניברסיטת בר-אילן
רחל עופר - מכללת אפרתה, מכללת הרצוג
פרופ' עזרא פליישר [ז"ל] - אוניברסיטה העברית ירושלים, ספרות עברית
פרופ' ישראל רוזנסון - מכללת אפרתה
יובל ריבלין - מרכז יעקב הרצוג, עין-צורים
ד"ר יוסי שפנייר - מכללת אפרתה ומכללת אורות ישראל
ד"ר אבי ששון - מכללה אקדמית אשקלון, מחלקה ללימודי ארץ ישראל
פרופ' יוסף תבורי - אוניברסיטת בר-אילן, המחלקה לתלמוד

תמונת השער: "פתח לנו שער" מתוך חזרת הש"ץ לנעילה, יום כיפור; דף מתוך "מחזור
ליפסיה", דרום גרמניה, על ידי סופר בשם "מנחם", בשנת 1320 לערך - לייפציג, ספריית
האוניברסיטה, כ"י V.1102; לקוח ממחזור ליפסיה: E. Katz (ed.), *Machsor Lipsiae*,
I-II: Facsimile and Introduction, Leipzig 1964
אנו מודים לספריית האוניברסיטה בלייפציג ולרב אליהו כ"ץ [זצ"ל], רבה של באר-שבע,
על הרשות להשתמש בכתב היד, ולמר אריה בנר על עיצוב השער.

תמונת השער האחורי: ויטראז' בית הכנסת של קיבוץ כפר-עציון - ראו מאמר מערכת
בקובץ זה. אנו מודים לקיבוץ כפר-עציון על הרשות להשתמש בתמונה.
אנו מודים ל-M.C Escher Foundation על הרשות להשתמש בתמונות שבעמודים 152
ו-155.